യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 134

വിപശ്ചിദുവാച .
ഏതസ്മിന്നന്തരേ വ്യോമ്നഃ സ പതൻപുരുഷോ മയാ .
സ്ഥമിതാഖിലഭൂപീഠഃ ശവരൂപോ വിലോകിതഃ .. 1
സ യാവദുദരാഭിഖ്യോ ദേഹഭാഗോഽസ്യ യേന ഭൂഃ .
സപ്തദ്വീപാപി പിഹിതാഽമാതുഃ ശൈലോപമോ മഹാൻ .. 2
വഹ്നിനോക്തമനന്തം തത്തദ്ഭുജോരുശിരശ്ച മേ .
ലോകാലോകാത്പരം പാരം പ്രാപ്തം ഹ്യവിഷയേ നൃണാമ് .. 3
വ്യോമവാസിചയേ ദേവീമഥ സ്തുവതി സാദരമ് .
വ്യോമ്നഃ പ്രകടതാമാഗാച്ഛുഷ്കാ നു ഭവതി സ്വയമ് .. 4
പ്രേതവൃന്ദൈരനുഗതാ മാതൃമണ്ഡലലാലിതാ .
കുമ്ഭാണ്ഡയക്ഷവേതാലജാലതാരകിതാമ്ബരാ .. 5
ശിരാലദീർഘദോർദണ്ഡവനീകൃതനഭസ്തലാ .
കിരന്തീ കീർണദിഗ്ദാഹൈർദൃഷ്ടിപാതൈർദിവാകരാൻ .. 6
സ്ഫുരന്നാനായുധാകാരകച-ഝണ-ഝണധ്വനി .
ശതഖണ്ഡം ഖഗാനീകം കുർവാണാ വ്യോമകോടരേ .. 7
ദേഹജ്വാലേക്ഷണോഷ്മാഖ്യൈഃ ശരീരാവയവൈസ്ത്വിഷഃ .
ദീർഘവേണുവനാകാരാഃ കിരന്തീ കോടിയോജനാഃ .. 8
ദന്തകാന്തീന്ദുവിദ്യോതദുഗ്ധ+സ്നപിത-ദിങ്മുഖാ .
കൃശാതിദീർഘവിസ്തീർണശരീരാപൂരിതാമ്ബരാ .. 9
നിരാലമ്ബാസ്പദാ സാംധ്യാ വിതതേവാഭ്രമാലികാ .
പ്രേതാസനസമാരൂഢാ സുരൂഢാ പരമേ പദേ .. 10
സ്ഫുരന്തീ പ്രജ്വലദ്രൂപാ സംധ്യാ ജലധരാരുണാ .
ദധാനാ ഗഗനാമ്ഭോധൗ വാഡവജ്വലനശ്രിയമ് .. 11
ശവൈഃ ശവാങ്ഗൈർമുസലൈഃ പ്രാസതോമരമുദ്ഗരൈഃ .
വൃസികോലൂഖലഹലൈഃ കിരന്തീ ചഞ്ചലാ സ്രജഃ .. 12
പ്രജാം കടകടാടോപൈർവഹന്തീ ഗഗനാങ്ഗണേ .
ദൃഷദാം ഘർഘരാരാവൈഃ പ്രാവൃങ്ഗിരിരിവാചലേ .. 13
ദേവാ ഊചുരയം ദേവി ഉപഹാരീകൃതോഽമ്ബികേ .
സാർധം സ്വപരിവാരേണ ശീഘ്രമാഹ്രിയതാമിതി .. 14
വദത്യേവം സുരാനീകേ തം ശവം പ്രാണവായുനാ .
ദേവീ പ്രവവൃതേ രക്തസാരമാക്രഷ്ടുമഞ്ജസാ .. 15
പ്രാണേനാകൃഷ്യമാണം തദ്രക്തം ഭഗവതീമുഖേ .
അവിശത്സാംധ്യമേഘൗഘ ഇവ മേരോർഗുഹാന്തരമ് .. 16
താവദ്രക്തം തയാ പീതം പ്രാണാകൃഷ്ടം നഭഃസ്ഥയാ .
യാവച്ഛുഷ്കാ സതീ തൃപ്താ പീനാ സാ ചംഡികാ സ്ഥിതാ ..17
തതോ ബഭൂവ സാ രക്തപരിപീനശരീരിണീ .

രക്താ വർഷാഭ്രമാലേവ തഡിത്തരലലോചനാ .. 18
ലമ്ബോദരാ ഭഗവതീ വിഷമാഹിവിഭൂഷണാ .
രക്താസവമദക്ഷീബാ സമസ്തായുധധാരിണീ .. 19
വ്യോമ്നി നർതനമാരേഭേ സ്വശരീരാർധപൂരിതേ .
പര്യന്തഗിരിമാലാഗ്രസ്ഥിതാമരനിരീക്ഷിതാ .. 20
തതഃ പിശാചകുമ്ഭാണ്ഡരൂപികാദിമഹാഗണാഃ .
ശവമാവാരയാംചക്രുർമഹാചലമിവാഽമ്ബുദാഃ .. 21
ശവശൈലോ ഗൃഹീതോഽസൗ കുമ്ഭാണ്ഡൈഃ കടിഭാഗതഃ .
ഉദരാദ്രൂപികാവൃന്ദൈര്യക്ഷൈഃ കുഞ്ജരവിക്ഷതൈഃ .. 22
ഭുജോരുകന്ധരാദ്യാസ്തേ തസ്യാന്യേഽവയവാ യതഃ .
ബ്രഹ്മാണ്ഡസ്യ പരം പാരം പ്രാപ്താഃ പരമവിസ്തൃതാഃ .. 23
തതസ്തൈർഭൂതസംഘാതൈഃ സ്ഥിതാ ദൂരേ ദിഗന്തരേ .
ന പ്രാപ്താ വൈ ഹി തത്രൈവ കാലേന കലിതാഃ സ്വയമ് .. 24
നൃത്യന്ത്യാം ചണ്ഡികായാം ഖേ ഭൂതവൃന്ദേ ശവാകുലേ .
ദേവേഷ്വദ്രിഷു തിഷ്ഠത്സു ബഭൂവ ഭുവനം തദാ .. 25
പിണ്ഡാഹാര്യാമദുർഗന്ധിഗുണ്ഠീകൃതകകുബ്ഗണമ് .
രക്തഗർഭാഭ്രനിർവ്യൂഹൈഃ ഖാദിരജ്വലനോജ്ജ്വലമ് .. 26
മാംസചർവണസംരമ്ഭപ്രോദ്യച്ഛവശവസ്വനമ് .
ലതാസ്ഥിഖണ്ഡനോഗ്ഗ്രീനബൃഹത്കടകടാരവമ് .. 27
ഭൂതസംഘട്ടവിശ്ലേഷവശാദ്ഭീഷണനിഃസ്വനമ് .
ഹിമവദ്വിന്ധ്യശൈലാദ്രിപ്രമാണാസ്ഥ്യചലാവൃതമ് .. 28
ദേവീമുഖാനലജ്വാലാപക്വമാംസാക്തഭൂതലമ് .
രക്തസീകരനീഹാരസിന്ദൂരിതകകുബ്ഗണമ് .. 29
സർവതഃ പ്രേക്ഷകൈർദേവൈഃ സപ്രാകാരദിഗന്തരമ് .
രുധിരൈകാർണവീഭൂതസപ്തദ്വീപവസുന്ധരമ് .. 30
അത്യന്താന്തർഹിതാശേഷസമസ്താചലമണ്ഡലമ് .
രക്തപ്രഭാഭ്രസംഭാരവസ്ത്രാവൃതദിഗങ്ഗനമ് .. 31
വൃത്താലോലഭുജഭ്രാന്തഹേതിച്ഛന്നനഭസ്തലമ് .
ദൂരസ്മൃതിപഥപ്രാപ്തപുരപത്തനമണ്ഡലമ് .. 32
അത്യന്താസംഭവദ്രൂപസർവസ്ഥാവരജംഗമമ് .
സംപന്നാനന്തകുമ്ഭാണ്ഡരൂപികാദ്യേകസംഗമമ് .. 33
നൃത്തലോകകരാകാരഖഗാവലനജാലകൈഃ .
മാനസൂത്രൈരിവ വിധേരന്യദ്രചയതോ ജഗത് .. 34
ഭൂമേരാർകഗതം നീതൈഃ പിശാചൈരാന്ത്രതന്തുഭിഃ .
മിമാനമിവ ദിക്കുഞ്ജൈസ്തിര്യഗൂർധ്വമധോ ജഗത് .. 35
ജഗദാലോക്യ തത്താദൃഗുദക്ഷോപപ്ലവാപ്ലുതമ് .
ഭൂതപൂർവമഹീപീഠസ്ഥിതിരക്താർണവീകൃതമ് .. 36
ദ്വീപസപ്തകപര്യന്തേ ലോകാലോകാദ്രിമൂർധനി .
തദങ്ഗകൈരനാക്രാന്തേ സ്ഥിതാഃ ഖിന്നതരാഃ സുരാഃ .. 37
ശ്രീരാമ ഉവാച .

ബ്രഹ്മാണ്ഡാദപി നിർഗത്യ യസ്യ ത്ത്വേവയവാ ഗതാഃ .
ലോകാലോകാചലസ്തേന ബ്രഹ്മന്ന സ്ഥഗിതഃ കഥമ് .. 38
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ദ്വീപസപ്തകമധ്യേഽസ്മിന്നാമ തസ്യോദരം സ്ഥിതമ് .
ശിരഃഖുരഭുജാദ്യങ്ഗം ബ്രഹ്മാണ്ഡാത്പരതഃ സ്ഥിതമ് .. 39
പാർശ്വാഭ്യാമൂരുമധ്യാച്ച കടിപാർശ്വദ്വയാത്തഥാ .
ശിരോംസദ്/ബയ-മധ്യാഭ്യാം ലോകാലോകഃ സ ലക്ഷ്യതേ .. 40
തത്രോപവിഷ്ടാസ്തേ ദേവാ ലക്ഷ്യന്തേ ശൃങ്ഗമൂർധസു .
സുശുദ്ധകാന്തയസ്താപാദജലാ ജലദാ ഇവ .. 41
പ്രസാരിതാങ്ഗ-കമഠോ വക്രം തത്പതിതം ശവമ് .
സംഭക്ഷയതി ഭൂതൗഘേ പ്രനൃത്യന്തീഷു മാതൃഷു .. 42
വഹത്സ്വസൃക്പ്രവാഹേഷു മേദോഗന്ധേ വിജൃമ്ഭിതേ .
ദുഃഖിതാശ്ചിന്തയാമാസുഃ പ്രത്യേകമമരാ ഇദമ് .. 43
ഹാ കഷ്ടം ക്വ ഗതാ പൃഥ്വീ ക്വ ഗതാ ജലരാശയഃ .
ക്വ ഗതാ ജനസംഘാതാഃ ക്വ ഗതാ ധരണീധരാഃ .. 44
താദൃക്ചന്ദനമന്ദാരകദമ്ബവനമണ്ഡിതഃ .
മണ്ഡപഃ പുഷ്പരാശീനാം കഷ്ടം ക്വ മലയോ ഗതഃ .. 45
ഉച്ചാവദാതാ വിപുലാ ഹിമവദ്ഭൂമയോഽപി താഃ .
നീതാഃ ശൗക്ല്യരുഷേവാശു രുധിരേണാത്മപങ്കതാമ് .. 46
ക്രൗഞ്ചദ്വീപതലേ ക്രൗഞ്ചേ യോഽഭൂത്കല്പദ്രുമോ മഹാൻ .
ബ്രഹ്മലോകലസച്ഛാഖഃ സോഽപി ചൂർണത്വമാഗതഃ .. 47

ഹാ ക്ഷീരാർണവ പാരിജാതകമലാചന്ദ്രാമൃതാനാം പതേ
ഹാ ദധ്യർണവ നാവനീതശിഖരിപ്രോദ്ഭൂതവേലാവന .
ഹാ മധ്വർണവ നാലികേരഗിരികേ യോഗേശ്വരീസേവിത
ക്വേദാനീം സമുപൈഷ്യഥ ക്വ വനിതാ ദിഗ്ദർപണത്വം ഗതാഃ 48

ഹാ കല്പദ്രുമകാഞ്ചനാമലലതാനിഃസംധിബന്ധാചല
ക്രൗഞ്ചദ്വീപവിരിഞ്ചഹംസനലിനീനീരന്ധ്രദിഗ്ജാലക .
യാതഃ ക്വേഹ കദമ്ബകാനനദരീവിശ്രാന്തവിദ്യാധരീ-
ക്രീഡാകോവിദനാഗരാമരഗൃഹ ത്വം പുഷ്കരദ്വീപക .. 49

സ്വാദൂദോദഗ്രതാപാവലകുസുമമഹീപാവനാനാം വനാനാം
ഗോമേധദ്വീപകല്പദ്രുമകനകലതാസുന്ദരീണാം ദരീണാമ് .
ശാകദ്വീപാചലാനാമമരതരുവനൈർദംശിതാനാം സിതാനാം
സ്മൃത്യൈവോദേതി പുണ്യം സുരപദസുഖദം മാനവാനാം നവാനാം. 50

മന്ദാനിലാവലിതപല്ലവവാലവല്ലീ-
സംതാനഭാസിതസമസ്തദിഗന്തരാണി .
ധ്വസ്താനി താനി സകലാനി വനാനി കഷ്ട-
മാശ്വാസമേഷ്യതി കഥം ജനതാ ന ജാനേ .. 51

കദാ നു താനീക്ഷുരസാബ്ധിതീരേ
വനാനി ഖണ്ഡാചലഭൂമികാസു .
ദ്രക്ഷ്യേമ ഭൂയോ ഗുഡമോദകാനി
തഥാ കുമാരാണ്യപി ശർകരായാഃ .. 52

കദമ്ബകല്പദ്രുമശീതലേഷു
താലീതമാലീസവനാചലസ്യ .
കദാ നു തച്ചന്ദനസുന്ദരീണാം
പശ്യേമ നൃത്തം കനകാലയേഷു .. 53

ഗതാനി കഷ്ടം സ്മരണീയരൂപതാം
ജമ്ബൂദ്രുമസ്യാഗ്രഫലാനി താന്യപി .
യേഷാം നദീം ദ്വീപസമുദ്രമേഖലാ
വഹത്യസൗ ജമ്ബുമതീ രസാമ്ബുഭിഃ .. 54

ശിലീന്ധ്രനീരന്ധ്രമഹീധ്രരന്ധ്ര-
ക്ഷീബാമരസ്ത്രീകൃതഗീതനൃത്യമ് .
സംസ്മൃത്യ സംസ്മൃത്യ സുരോദതീരം
പ്രാഗബ്ജമുർവീവ ഹൃദാവദീര്യേ .. 55

പശ്യാസൃഗമ്ഭസി നവാർണവമൂർധ്നി ഭാസാ
സൗവർണപർവതശതാഗ്രശിഖാഃ കചന്തി .
സംധ്യാരുണാ ഉദയനാസ്തമയാവനീനാം
സ്തോകോദിതേന്ദുകലികാ ഇവ ദിങ്മുഖേഷു .. 56

താദൃക്സാഗരവാരിരാശിവലയാ ദ്വീപാന്തരാലംകൃതാ
പ്രോച്ചാദ്രീന്ദ്രനിവിഷ്ടവാരിദഘടാനീലോത്പലാനാം സ്ഥലീ .
സ്രോതോജങ്ഗലകാനനോഗ്രനഗരഗ്രാമാഗ്രഹാരാമ്ബരാ
നോ ജാനേ തരുപല്ലവാങ്കുരവതീ കഷ്ടം ക്വ യാതാ മഹീ ..57

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണ പ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ ശവോ-പാഖ്യാനേ ദേവ-പരിദേവന-വർണനം
നാമ ചതുസ്/ത്രിംശ-ദധിക-ശതതമഃ സർഗഃ .. 134..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
3.2.2024